

ÁRKOSSY ISTVÁN
Vers-kép

Kolozsvár, 1976 nyarának egyik rekkenő kora estje. A hógutában épp csak battyogtunk hazafele egykori irodalmi-művészeti hetilapunk, az UTUNK redakciójából, hajdani iskolatársammal, akkorra már szerkesztőségi kollégámmal, Lászlóffy Aladárral. Ők is az Attila út környékén laktak, fenn a város zöld kertekkel teli árnyas fertályában, a Feleki-tetőnek támaszkodó, lankás domboldalon. Évekkel azelőtt, Édesapám iskolaigazgatói regnálása idején Ali néhány grádics-csal fölöttem pallérozódott, az egykori Református Kollégiumban (akkor már átkeresztelve, a 2. számú Fiúliceumban), ahol különös személyisége folytán, tekintélye igencsak hamar hódított a cseperedni vágyó nebulók között. Így aztán, ha a folyosón, nagy udvaron, grundon egymásba botlottunk, játékos célzattal – és egyszerűen tiszteletemet is kellően hangsúlyozandó –, „Ali bácsi”-ként köszöntöttem őt. Aztán messze tűnt a szárnyakon suhanó iskolaidő, s ezt az ifjúkori diáklabdát egy alkalommal váratlanul felém visszadobta, így attól a perctől kezdve magam is egy fokozatot előlépve „Isti bácsi” lettem.

A jelzett estén, akképpen fundálta ki a megkerülhetetlen véletlen, ahogy az a csillagokban tán már előre jelezve volt: a szellemjárás óráiban műtermem biztonságos csendjében jöttünk össze párjainkkal, négyesben, némi estéli hangos gondolkodásra. Emlékszem, a Petőfi-kultusz tarka árnyalatai tűntek elő a legendák és a valóság nehezen szétválasztható kártyalapjairól, mármint, hogy miképpen válnak a köznap, mulandó jelen pillanatai fokozatosan fényben derengő, halhatatlan legendává. Ám a testet-lelket boldogító elixír csöppjei szavak közé vegyülve, hamar váratlan ötletet is szültek, sőt a megvalósítás sem sikkadt el, így máris döntöttünk: ne fecséreljünk a drága időt, okosabb, ha „itt és most” ki-ki megaján-

dékozná a másikat egyfajta lélek-rajzolattal: én őt egy rézkarcral, illetve ő engem egy költeménnyel. Nem volt semmiféle ellenvetés. Alival azon nyomban munkához láttunk, miközben Ila és Gyöngyi csendes diológusa átszűrődött a szomszédos szobából.

Aladár papírt és íróeszközt kért; sebtiben, gondolkodás nélkül eléje tettem az éppen asztalon heverő egyik vázlatomat, hátoldalára fordítva, ahol a lap tiszta és érintetlen volt. Magam pedig egy frissiben lealapozott kis részlemez kaptam le a polcra, nem sokat bibelődtem vele, a karctűvel máris elindítottam képterében kalandozó vonalaim hálóját, egyenest a téma irányába.

Ali eközben írt... Láttam, asztal sem kellett hozzá, a térdére fektetett papírlapon megszakítás nélkül neszezett a grafit. Egyetlen módosítás vagy javítás sincs a kéziratban.

Elöttem pedig a kis részlemez szenvedett hallhatóan a tű fémcsapásaitól, vált is róla a viasz lefelé, és minthogy az idő rövidsége miatt nem adódott lehetőség különféle cirkalmakra, máris következhetett a rövid savfürdő. Egy rézkarc-levonat elkészítése kis méretben voltaképpen gyors művelet, nem is adódott közben semmi gubanc, így miután a kimart vonalakba merült festékréteget kellőképpen kipréselte a fenemód súlyos hengerek nyomása, előbukkanhatott a friss-nedvesen világra jött

illatos nyomat. A rajzolat egy kaszát vállán tartó koronás angyal előtt térdre esett alakot formázott, kinyújtott keze fölött kettős keresztel (tán épp utána nyúlt?), a kép szélén pedig – a diktatúra korának szellemi elvárásaihoz méltóképpen igazodva – transzparens szöveg olvasható: „Éljen Ali!”

Ekkorra már a huszonegy sor ott pihent az asztal szélén.

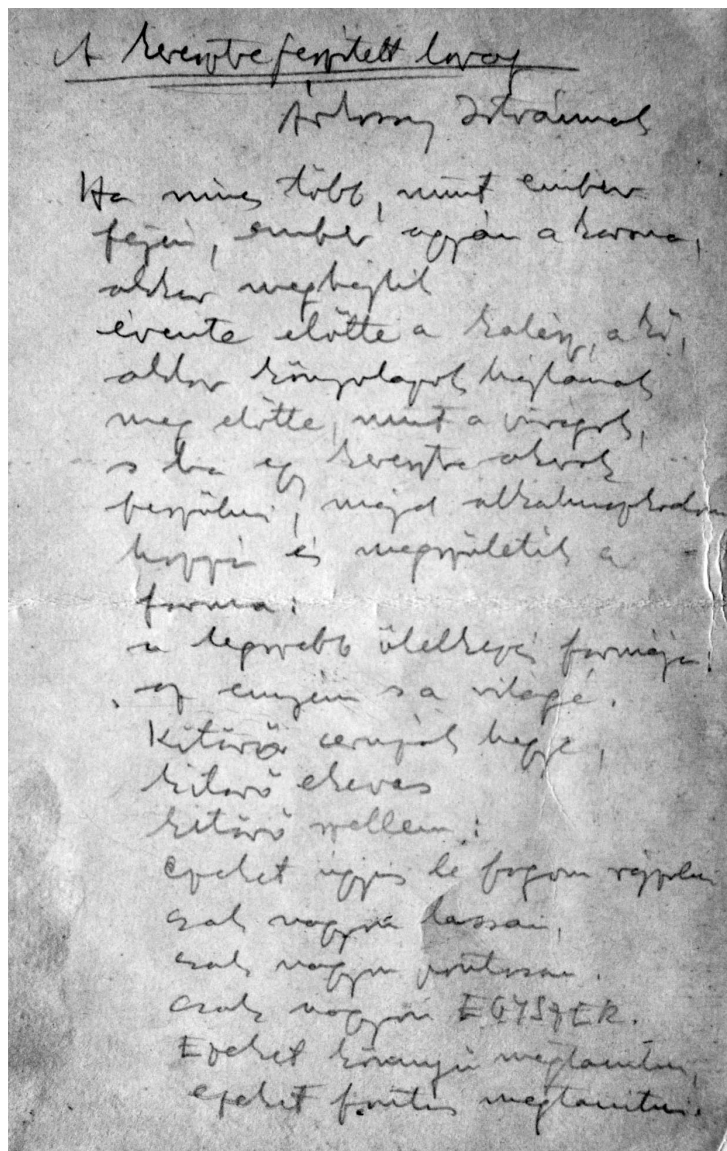
Aztán a nyomatot szó nélkül magához vette ő, a verset pedig magamhoz én.

Jól emlékszem, indulás előtt, poéta barátom ekképpen summázta gondolatait: „– Isti bácsi, ha mi valamikor még megérjük, hogy ez a vers, és ez a rézkarc

nem fiókok aljában gunnyaszt, akkor bizonyosan más időket élünk már”.

Nos, akkor írt sorai és a rajz persze azóta előmerészkedtek fiókjaink kényszerű rejtekéből...

De vajon ilyen időkre gondolt azon a szürke hétköznapon a mára már maga is fényben derengő legendává lett Lászlóffy Aladár, mint amit mi most nap nap után megélünk? Erre a kérdésre, persze, csakis Ő tudna válaszolni...

LÁSZLÓFFY ALADÁR

A keresztrefeszített lovag

Árkossy Istvánnak

Ha nincs több, mint ember
fejen, ember agyán a korona,
akkor meghajlik
évente előtte a kalász, a kő,
akkor könyvlapok hajlanak
meg előtte, mint a virágok,
s ha egy keresztre akarok
feszülni, majd alkalmazkodom
hozzá és megszületik a
forma:

a legszebb ölelkezés formája:

az enyém, s a világe.

Kitérő ceruzák hegye,

kitörő ekevas,

kitörő szellem;

ezeket úgyis le fogom rajzolni

csak nagyon lassan,

csak nagyon pontosan.

Csak nagyon EGYSZER.

Ezeket könnyű megtanulni.

Ezeket fontos megtanítani.

(Kolozsvár, 1976)